

Η μεταμόρφωση των παθών σε αρετές με τον φωτισμό του Αγίου Πνεύματος (πρωτοπρεσβύτερος Ευστράτιος Καρατσούλης)

/ [Πεμπουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Ένα κομβικό σημείο της θεραπείας αποτελεί η μεταμόρφωση των παθών σε αρετές με τον φωτισμό του Αγίου Πνεύματος. Οι φυσικές, ψυχολογικές και πνευματικές δυνάμεις του ανθρώπου είναι λίαν καλές. Γι αυτό ο άνθρωπος, στην προσπάθεια του να τις θεραπεύσει δεν θα πρέπει να τις αποκλείσει ή να τις καταργήσει, αλλά να τις μεταμορφώσει και να τις επανακαθορίσει με την χάρη του Αγίου Πνεύματος [123]. Έτσι η θεραπεία του ανθρώπου έγκειται στην μεταμόρφωση των παθών σε αρετές και όχι στην εκρίζωσή τους [124]. Ο άνθρωπος για να θεραπεύσει τα τρία μέρη της ύπαρξής του, το λογιστικό, το θυμικό και το επιθυμητικό, θα πρέπει να βιώσει την ταπείνωση. Πιο συγκεκριμένα το λογιστικό μέρος της ψυχής θεραπεύεται με την ταπείνωση, την προσευχή και την μελέτη του λόγου του Θεού. Το θυμικό με την άσκηση, την εγκράτεια, την φιλανθρωπία και την πραότητα. Το επιθυμητικό με την ακτημοσύνη, την νηστεία και την άσκηση. Έπειτα έρχεται το πένθος, το οποίο είναι το

στάδιο πριν από την κοινωνία του ανθρώπου με τον Θεό.

Η μετάνοια έχει ακόμη μία βαθύτατη εκκλησιολογική διάσταση. Με την ολοκλήρωση της θεραπείας ο άνθρωπος καθίσταται υγιής και μέσω των μυστηρίων, ιδίως με την θεία Ευχαριστία, εισάγεται στην Βασιλεία του Θεού [125]. Η παρουσία του Αγίου Πνεύματος διαπερνά όλη την ύπαρξη του ανθρώπου και τον εισάγει από τώρα στα Έσχατα [126]. Η επιστροφή του ανθρώπου σηματοδοτεί την συμμετοχή του στα μυστήρια και ιδίως αυτό της Ευχαριστίας, η οποία είναι το αντίδοτο για την αθανασία, το φωτισμό του ανθρωπίνου σώματος και πνεύματος, την ένωση του ανθρώπου με τον Θεό [127].

Μία δεύτερη εκκλησιολογική συνέπεια της μετάνοιας είναι ότι αποκαθίσταται η σχέση του ανθρώπου με την Εκκλησία, η οποία διακόπηκε λόγω της αμαρτίας. Έτσι η αμαρτία του ανθρώπου, ως μέλους της Εκκλησίας, παίρνει ένα καθολικό χαρακτήρα διαταράσσοντας τις σχέσεις του με το Σώμα του Χριστού. Έτσι η μετάνοια αποκαθιστά την διαταραγμένη σχέση του ανθρώπου με την Εκκλησία, την αρμονία μεταξύ των μελών της και δια των μυστηρίων την αυθεντική μετάδοση του ζωοποιού αγιασμού [128].

Η μετάνοια δεν έχει μόνο ανθρωπολογικές και εκκλησιολογικές αλλά και κοινωνικές προεκτάσεις. Διότι ο συγχωρημένος από τον Θεό άνθρωπος δεν κατακρίνει ούτε απορρίπτει τους άλλους ανθρώπους, αλλά περιμένει και εύχεται την μετάνοια του άλλου. Επίσης η μετάνοια μπορεί να επιφέρει την ειρήνη και την

αγάπη μεταξύ των ανθρώπων αλλά και την συμφιλίωση του ανθρώπου με το περιβάλλον και την προστασία του στην σύγχρονη εποχή. Άρα η μετάνοια έχει οικουμενικές και σωτηριολογικές προεκτάσεις για τους ανθρώπους και ολόκληρη την κτίση.

Ένα ακόμη μεγάλο και κεφαλαιώδες ζήτημα στην θεραπεία του ανθρώπου με το μυστήριο της εξομολόγησης είναι η δυνατότητα, η οποία δίνεται σε κάθε πνευματικό πατέρα, της ακρίβειας ή της οικονομικής χρήσης των κανόνων της Εκκλησίας [129]. Η πρώτη εμπεριέχει μία νομική και δικανική ερμηνεία των κανόνων. Ισχύει αποκλειστικά το γράμμα του νόμου και η ακριβής και η απαρέγκλητη τήρηση των ευαγγελικών εντολών και των ιερών κανόνων. Η οικονομική ερμηνεία των κανόνων όμως, η οποία υπάρχει μόνο στην Ανατολική Ορθόδοξη Εκκλησία, δίνει την δυνατότητα στον πνευματικό πατέρα να παρεκκλίνει πρόσκαιρα από την ακριβή τήρηση των κανόνων, δίνοντάς τους μία διαφορετική, διακριτική και απόλυτα προσαρμοσμένη στον κάθε άνθρωπο διάσταση. Η έννοια της οικονομίας είναι γενικότερα μία δυναμική κατάσταση στο χώρο της Εκκλησίας. Συγκεκριμένα στο μυστήριο της εξομολόγησης η οικονομία επικεντρώνεται στην διάκριση και στον σεβασμό της ελευθερίας και τις δυνατότητες του ανθρώπου για την σωτηρία του και την επανένταξή του στην Εκκλησία. Όταν είναι απαραίτητο, η μη ακριβής τήρηση των κανόνων δεν αποτελεί εμπόδιο στην θεραπεία του ανθρώπου, αλλά αντιθέτως τον βοηθά να ενταχθεί σταδιακά στο Σώμα της Εκκλησίας. Η οικονομική χρήση των κανόνων έχει ένα βαθύτατο φιλόανθρωπο και αγαπητικό χαρακτήρα οδηγώντας τον άνθρωπο στην εν Χριστώ ελευθερία. Ανάλογη είναι και η χρήση των επιτιμίων, τα οποία δεν αποτελούν όπως εσφαλμένα πιστεύεται ως ποινές και τιμωρίες εξιλέωσης, αλλά έχουν ένα εκκλησιολογικό, παιδαγωγικό και φιλόανθρωπο χαρακτήρα.

[Διαβάστε ολόκληρη τη μελέτη εδώ](#)

Παραπομπές:

123. Θεόδωρος Εδέσσης, 100 Ψυχωφελή κεφάλαια 14, Φιλοκαλία Β΄, σ. 306.

124. «ημείς ουκ εδιδάχθημεν σωματοκτόνοι, αλλά παθοκτόνοι» Γερωντικόν ο.π., σ. 101.

125. «ημαρτηκότες μεν, μετανοήσαντες δε και την συγχώρησιν εκείθεν λαβόντες, φάγωμαι και αυτός και πίωμαι και συνευφρανθήσομαι τοις αγίοις; Ουδαμός!» Συμεών Νέος Θεολόγος, Κατηχήσεις, ΚΣΤ΄. Έργα, τομ. Α΄, σ. 334.

126. «μη απιστείν, ότι και εις αμαρτωλούς μετανοούντας η χάρις Θεού

- ευδοκεί» Μακάριος Αιγύπτιος, Ομιλίες Πνευματικά, ΛΖ', ζ'. ΒΕΠΕΣ 41, 318.
127. «φάρμακον αθανασίας και αντίδοτον του μη αποθανείν» Ιγνάτιος Αντιοχείας, Προς Εφεσίους ΧΧ, ΒΕΠΕΣ 2, σ. 292.
128. «Εως εσμεν αυτώ(τω Χριστώ) συνημμένοι και την αρμονίαν φυλάττομεν, ζώμεν την ζωήν και τον αγιασμόν έλκοντες διά των μυστηρίων από της κεφαλής εκείνης και της καρδίας. Επειδάν δε αποθώμεν και της ολότητος εκπέσωμεν του παναγίου σώματος, μάτην των ιερών μυστηρίων· ου γαρ διαβήσεται η ζωή προς τα νεκρά και αποκοπέντα μέλη» Νικόλαος Καβάσιλας, Ερμηνεία της Θείας Λειτουργίας, ΛΣΤ', ΡG 150, 449 Α.
129. «Ει μεν γαρ δύνασαι βαστάσαι όλον τον ζυγόν του Κυρίου, τέλειος έση· ο δύνη, τούτο ποίει» Διδαχή Αποστόλων, 6, 3.